

מלון ירוזן וזוזושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אבניצירא שליט"א

מִי־הֵיאָה חֻזְרָא

חֻזְרָא דְאִזְרֵיִתָא
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

השפעת הצדיק על סביבותיו

בושה ואימה על פשוטי בני ישראל. בזה פירש את הכתוב אצל אהרן הכהן (מלאכי ב ו) 'בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעוון', שאהרן הכהן היה מדבק עצמו בתורה ועבודה, ובכוח עבודתו היה משיב רבים מעוון, וכל מי שראה אותו היו מתעוררים בו מאליו הרהורי תשובה עד שחזר למוטב.

הצדיקים משפיעים על כל סביבם

וכן מצינו אצל משה רבינו ע"ה שהיה משרה רוח קדושה על כל סביביו, וכמו שכתוב 'וייראו מגשת אליו', ומפורש שכשהיו נגשים לפניו היו מתעוררים ליראת שמים מרוב מעלת קדושתו, והיתה הקדושה השורה עליו משפיעה יראה על כל סביביו, וכמבואר **בתפארת שלמה** (ראה ד"ה ראה): מחמת גודל היראה של הצדיק יפול גם אימה ופחד ה' על כל הקרב הקרב אליו וכו', והנה כענין הזה היה יראת משה רבנו ע"ה 'וייראו מגשת אליו', השיגו מעלת היראה מחמת הגשמת אליו נפל יראת ה' עליהם.

וזהו שאמרו פלשתים ליצחק אבינו (בראשית כו כח) 'ראו ראינו כי היה אלקים עמך', 'ראו ראינו' לשון יראה, שנפלה עליהם היראה מחמת 'כי היה אלקים עמך', ומכוח השראת השכינה עם יצחק אבינו נפלה יראת שמים גם על הפלשתים הקרובים אליו.

השפעת יראת שמים סביבם

ובזה יתבאר דברי חז"ל (ברכות לג:): שיראת שמים לגבי משה רבינו נחשבת כמילתא זוטרתא, ודבר זה קשה להבינו כי מכל מקום לגבי שאר בני אדם הרי היא דבר גדול ביותר. אלא מפורש בספרן של צדיקים בשם **הבעל שם טוב הקדוש ע"ה**, שמכוח משה רבינו נמשך יראת שמים על הקרובים אליו, והקרוב אל הצדיק זוכה ליראה עילאה מכוחו, וזה 'לגבי משה' - לאלו הקרובים הנמצאים ליד משה, 'מילתא זוטרתא היא' אכן להם היראה כדבר קטן מכח הצדיק.

כמו כן משפיע יראת הצדיק לצדיקים אחרים, שגם צדיקים נופל עליהם יראת שמים מכוח היראה השורה על צדיקים אחרים, וכמו שאמר יוסף הצדיק לאחיו (בראשית מב יח) 'את האלקים אני ירא', היינו שעכשיו בבואכם אלי התעוררה בי תוספת יראת שמים, וזה מכוח צדקתם של השבטים שהיו משפיעים יראת שמים על סביבותיהם.

קיומם בעולם הזה משפיע טובה ורחמים בעולם, וכמו שפירש בספר **רביד הזהב** (בהעלותך ד"ה בהעלותך) שבחינת התוכחה הגבוהה ביותר היא כשאינו מוכיח כלל לפושעים, אלא שהוא מתחזק בעבודת ה' ועל ידי כן מעורר הרהורי תשובה בלב החוטאים, כי מרוב הקדושה השורה עליו נופלים

וַיֹּאמְרוּ רְאוּ רְאִינוּ כִּי הִזְהָה עִמָּךְ וְנֹאמַר תְּהִי נָא אֱלֹהֵי בְּיֻנּוֹתֵינוּ בְּיֻנּוֹתֵינוּ וְנִכְרְתָה בְּרִית עִמָּךְ (כו, כח).

יש צדיקים שמשפיעים טובה גשמית ורוחנית לעולם במעשיהם הטובים. ויש שמשפיעים בכוח דיבורם או במחשבתם. ויש צדיקים שעצם

מִילְתָא דְפְּלִיאָה

אברהם אבינו קיים כל מצוות ה' עד שלא ניתנו

עֲקֵב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלֵי וְיִשְׁמֹר מִשְׁמֶרְתִּי מִצְוֹתַי וְתוֹרָתִי (כו, ה).

הנה יסוד הקדושה בישראל הוא באמצעות קדושת המצוות, שלכן מברכים לפני כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותי' שעל ידי המצוות זוכים אנו לקדושה של מעלה. כלשון האלשיך הקדוש ע"ה בתורת משה (בראשית יח א): כמה מעלות טובות מקנה המצוה בעושיה, כי תקדשנו ותזככנו עד שיהיה כבריה חדשה, כנוסח ברכתנו 'אשר קדשנו במצותי', כי על ידי מצוותי מתחדשים האיברים העושים אותם, ועל כן הם רמ"ח מצוות עשה לעומת רמ"ח איברים ושס"ה מצוות לא תעשה כנגד שס"ה גידים.

וראה עוד שם (להלן טז ג): על כן לאדם אמר לטהר ולתקן את עצמו יקיים תרי"ג מצות הכוללים את כללות האדם, שהם רמ"ח מצות עשה ושס"ה מצות לא תעשה לעומת רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כי בהן יקנו כל חלקי איכות טהרה וקדושה, כמאמרנו בכל נוסחאות ברכות המצות 'אשר קדשנו במצותי', שהוא כי על ידי מצותי יתברך מתקן חלאת זוהמת חומרנו ומקדשו חלף עכירות איכותו.

וכן כתב בדרך זו בשל"ה (מס' תמיד נר מצוה): 'אשר קדשנו במצוותי וציונו', שכוונת הברכות הללו הוא שאנחנו מברכין לשמו יתברך על כל טוב אשר גמלנו, שטיהר וקידש אותנו במצוותי הקדושות שהם קיום העולמות כנודע, ועל ידיהם אנו נקראים קדושים ונתקדש גופנו ונשמותינו, והם תכליתנו, לא זולת זה בשום ענין בעולם.

'והתקדשתם' במצוות 'כי קדוש אני' ואף אני מקיים המצוות

ואומרים 'קדשנו במצוותי', כי מלבד שציונו וקידשנו באמצעות המצוות, עוד נוסף על כך שהוא עצמו מקיים איתנו את המצוות, ולכן נקראים 'מצוותי' דווקא, שהקב"ה מקיים המצוות כמו שאמרו בגמרא (ברכות ו.) שהקב"ה מניח תפילין, ואמרו (שם ז.) שהקב"ה מתפלל, ובירושלמי אמרו (ר"ה פ"א ה"ג): בנוהג שבעולם מלך בשר ודם גוזר גזירה, רצה מקיימה רצו אחרים מקיימים אותה, אבל הקב"ה אינו כן אלא גוזר גזירה ומקיימה תחילה, מאי טעמא 'ושמרו את משמרתני אני ה' (להלן כב ט), אני הוא ששימרתני מצותיה של תורה תחילה, ע"כ. העולה לנו מזה, שכאשר איש מישראל מקיים המצוות מתקדש הוא בקדושה עליונה שכן עושה את המצוה יחד עם הקב"ה כביכול, וזה מה שאומרים קודם כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותי' ומקדשנו במצוות שהוא עצמו מקיים.

ואפשר לומר שבכך משבח הכתוב את אברהם אבינו ע"ה באמרו (בראשית כו ה) 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתני מצוותי חוקותי ותורותי', שאברהם אבינו קיים כל מצוות ה' עד שלא ניתנו, ועשאו בבחינת 'מצוותי וגו', בידיעה והתקשרות בקב"ה שבעצמו מקיים המצוות.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התורה עומדת מול כל פורענות בגשמיות וברוחניות

מי גרם לרגלינו שיעמדו במלחמה, שערי ירושלם שהיו עוסקים בתורה. ובזוהר (בשלה נח.) אמרו: רבי חייא אמר, 'מינך ה' נאדרי בכח' (שמות טו ו) דא אורייתא, ועל דא 'מינך ה' תרעץ אויב', דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עובדי כוכבים ומזלות, בר בשעתא דישראל מתעסקין באורייתא, דכל זמן דישראל מתעסקין באורייתא ימינא אתתקף ואתבר חילא ותוקפא דעכו"ם, ובגיני כך אורייתא אקרית עז, כמה דאת אמר (תהלים כט יא) 'ה' עוז לעמו יתן'.

התורה מסככת עלינו כמו צל מפני הגוים

בתורת הרמז אף היא נדרשת, כי הפסוק הראשון בתורה פותח באות ב' - 'בראשית ברא אלקים', ומסיים באות צ' - 'את השמים ואת הארץ', והפסוק האחרון בתורה פותח באות ו' - 'ולכלל היד החזקה', ומסיים באות ל' - 'לעיני כל ישראל'. כשנצרך אותיות אלו הרי לנו 'בצלו', רמז לכך שבכוח התורה אפשר להתקיים גם בגלות, כמו שכתוב (איכה ד כ) 'בצלו נחיה בין הגוים' שהתורה תשמש לנו כמו צל להצילנו מהגוים המבקשים לכלותנו (מובא בשם הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל).

ועוד יש להוסיף רמז, האות הראשונה והאחרונה של הפסוק הראשון הן ב' וצ', וכשנכפול ב' פעמים צ', עולה ק"פ. כמו כן האות הראשונה והאחרונה של הפסוק האחרון הן ו' ול', כשנחשבן ו' פעמים ל' עולה גם כן ק"פ. וב' פעמים ק"פ עולה ש"ס, רמז ללימוד הש"ס - תורה שבעל פה, שעל ידיה נזכה ל'בצלו' חמדתי וישבתי ו'בצלו נחיה בין הגוים'.

וכמה מקומות בדברי חז"ל, וכך אמרו במדרש (ב"ר סה כ): 'הקול קול יעקב' (בראשית כז כב), אמר רבי ברכיה בשעה שיעקב מרכין בקולו ידי עשו שולטות, דכתיב (שמות טו ב) 'וילונו כל העדה', 'ויבוא עמלק', ובשעה שהוא מצפצף בקולו אין 'הידים ידי עשו', אין ידי עשו שולטות. אמר רבי אבא בר כהנא, לא עמדו פילוסופין בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי, נתכנסו כל עובדי כוכבים אצלו, אמרו לו תאמר שאנו יכולים ליזדווג לאומה זו, אמר, לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן, ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולים להזדווג להם, שכך הבטיחן אביהן ואמר להם 'הקול קול יעקב', בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו, ואם לאו 'הידים ידי עשו' אתם יכולים להם.

קול התורה מצילנו מהאומות העומדים עלינו לכלותנו

עוד דרשו חז"ל (דב"ר ד ב) מהו 'אם תאבו ושמעתם' (ישעיה א יט) וגו', אמר רבי אלעזר, הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להן אם תעשו מה שכתוב בספר הזה אתם ניצולים מן הסייף הזה, ואם לא תעשו אתם נהרגים בסייף הזה. ופירש בזה החסיד יעב"ץ ע"ה (אבות פ"ה מ"ט) כי אי אפשר לעולם בלא חרב, ופלפול התורה הוא כלי הנשק ושקול כאנשי מלחמה, כמו שאמרו בספר הזוהר (זוהר חדש בראשית כד.) בפסוק (להלן לג כט) 'ואשר חרב גאותך', וכתוב (תהלים מה ד) 'חגור חרבך על ירך גבור'. ובמסכת מכות (י): אמר רבי יהושע בן לוי, מאי דכתיב (תהלים קכב ב) 'עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים',

ועל חרבך תחיה ואת אחיך תעבד והיה כאשר תריד ופרקת עלו מעל צנארה (כז, מ). אמרו במדרש (דב"ר א יט): אמר רבי חייא, אמר להם אם ראיתם אותו שמבקש להתגרות בכם אל תעמדו כנגדו, אלא הצפינו עצמכם ממנו עד שיעבור עולמו, הוי 'פנו לכם צפונה'. אמר רבי יהודה בר שלום, אמרו לו ישראל, ריבוננו של עולם, אביו מברכו (בראשית כז מ) 'על חרבך תחיה' ואתה מסכים עמו ואומר לנו 'הצפינו עצמכם מפניו' ולהיכן נברה, אמר להן אם ראיתם שמזדווג לכם ברחו לתורה, ואין 'צפונה' אלא תורה שנאמר (משלי ב ז) 'צפון לישראל תושיה'.

בתורה הקדושה יכול כל אחד למצוא סיוע להתגבר על הדברים המפריעים והמצוקות השונות. ובדברי המדרש ניתן ללמוד כי השמירה היא הן בגשמיות, כפשוטו, כאשר מגיע עשיו עם חרבו, והן ברוחניות כאשר מתרגש לאדם היצר הרע שהוא בבחינת עשו ואלופיו, כנגד שניהם עומד כח התורה להציל ולהושיע. וכך גם שנו חז"ל במסכת סוטה (כא.) תורה מגנא ומצלא [ולמסקנת הגמרא מתברר כי האמור הוא בעת שעוסק בתורה, בשעה שאינו עוסק בתורה, יש לו רק הגנה מייסורים אך לא הצלה מיצר הרע], שהתורה מגינה מהייסורים והפורענות ומצילה מיצר הרע שלא יכשילנו בחטא (רש"י שם), הנה לנו שני הדברים האמורים - הגנה בגשמיות והצלה ברוחניות.

הגנה בגשמיות - כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו

תחילה נתבונן בהגנה הגשמית שנותנת התורה לישראל העוסקים בה. כעין הכתוב כאן רואים עוד בכמה

יעקב אבינו היה אהוב בכל מצב

אצל הקב"ה כילד קטן האהוב על הוריו, בבחינת 'כי נער ישראל ואוהבהו' (הושע יא א), ועל דרך שנאמר (ירמיה לא יט) 'הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים', שהוא כמו ילד שעשועים שאין הוריו מואסים בו גם כאשר הוא מתלכלך.

העולם שהילדים הקטנים חביבים על הוריהם בכל מצב שהם, ואפילו כשהקטן מתלכלך אין חביבותו מסתלקת ממנו, וכך יעקב שהיה חביב ואהוב בכל מצב שהוא. כמו כן עם בני ישראל חביבים תמיד

ורבקה אהבת את יעקב (כה כז). יעקב אבינו חביב היה על רבקה אמו כדברי הפסוק, כן היה נקרא 'יעקב בנה הקטן' (שם פסוק טו), והגם שהיו יעקב ועשו תאומים בני אותו גיל, מכל מקום עשיו נקרא 'הגדול' ויעקב נקרא 'הקטן', כדרך

בזילין וקירין

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

רושם התעלות מזמנים הטובים

לקבוע בתוכנו את האמונה בה' ולזכור את אהבתו אלינו, כשנזכור את הנהגתו הנסית עמנו, ובכך נזכה לעורר את הנהגת ניסי ה' עמנו גם להבא, וכמו שכתב הרמב"ן ע"ה (שמות ד י) על משה רבנו ע"ה שהיה כבד פה וכבד לשון, ולא הפציר בתפילה שירפא דיבורו ותסור ממנו כבדות הפה. וביאור הדבר, כי הכבדות באה למשה מתוך מעשה נס שהיה עמו בהיותו ילד קטן אצל פרעה, וכיון שכן, רצה להשאיר את זכר אותו הנס עמו לתמיד, לפיכך נוח היה לו להישאר כבד פה ולשון כדי לזכור תמיד את חסד ה' עמו. וכך רואים אצל דוד המלך ע"ה, אחר שנעשו לו נסים והכה את האריה ואת הדוב, והציל מפייהם את השה שנטרף על ידם, הפשיט את עורו של השה ועשה ממנו בגד ללבשו, כדי שישאר בידיו מזכרת תמידית לנסי ה' ונפלאותיו עמו. וכך מצינו גם ברפואתו של נעמן שר צבא ארם, שנרפא מצרעתו מכוחו של אלישע הנביא, וביקש מהנביא לקחת עמו אדמה מתחת רגלי הנביא לארצו לבנות עליו מזבח לה', שרצה לקבוע בתוכו את זכר הנס, והאדמה תהיה לו מזכרת לנס ופלא שנעשה עמו.

מעלה ונשרו דמעות עיניהם ובשל כך כהו עיניו לעת זקנתו, וביקש יצחק לשמור בקרבו את הרושם הקדוש של מסירות נפשו, ונוח היה לו בחולשת עיניו שיהיה לו מזכרת משעת העקידה. ובאמצעות זכרון קדוש זה יעורר נפשו בכל עת גם בזמני הסתר.

עשיית זכרון למסירות נפש

כך מצינו גם בשערי העזרה, שבעוד כל השערים היו מצופים זהב, שער ניקנור היה מצופה נחושת. והטעם שלא ציפו גם אותו זהב - כדי לזכור את הניסים שנעשו לניקנור בהבאת הדלתות. ויש להוסיף ולומר בזה, שמלבד שסימלו הדלתות את הנס שנעשה בהם, סימלו גם את מסירות הנפש של ניקנור שבשלה נעשה לו נס, שכן דלתות אלו הובאו לבית המקדש במסירות נפשו של ניקנור, ולזכר מסירות נפשו השאירו את השער כפי שהוא, כדי להזכיר לדורות מה רב כוחה של מסירות נפש לעבודת ה'.

זכר עשה לנפלאותיו בגדולי אומתנו

גם בשעה שנעשים לנו נסים ממרום מוטל עלינו לעשות זכר לנפלאות ה' עמנו, ובכך

וַיְהִי כִּי יָקָן יִצְחָק וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרְאֵת (כז א). לכל אדם יש זמני התעלות בעבודת ה', ואין לך אדם שאין לו שעה (אבות פ"ד מ"ג), כלומר, אין לך אדם שאין לו שעה של התרוממות והתגלות הקדושה, אך מכל מקום לא ימלט גם כן שתבוא לו שעת ירידה. ועבודת האדם לקבוע בליבו הארת הזמנים הטובים גם להבא, כדי שיאירו לו את הדרך גם בזמני הסתר וחושך שבאמצעותם יוכל להחזיק מעמד ולזכור שגם אם ברגע זה אינו מרגיש את הקדושה, הרי שהיא קיימת בסתרי ליבו כיתד שלא תמוט.

יצחק אבינו ע"ה חפץ ברושם העקידה

לימוד גדול לזה יש ללמוד מיצחק אבינו ע"ה שכהו עיניו לעת זקנתו, ולכאורה, מדוע לא התפלל יצחק שיחזיר לו ה' יתברך את מאור עיניו, היפלא מה' דבר. ובפרט שעל ידי זה יהיה מחויב במצוות בבחינת מצווה ועושה שלא כסומא שיש אומרים שפטור ממצוות עשה (קידושין לא). אלא ביאור הדבר הוא, שחולשת עיניו של יצחק הלא באה לו מחמת מסירות נפשו בשעה שנעקד על גבי המזבח שבשעה שנעקד בכו מלאכי

בגמר הדין נותר האדם לבדו ורק התורה והמצוות נשארים איתו

ליבו כי מכל אלו הקרובים יישארו לצידו לנצח רק המעשים טובים שעשה, ולכן הם עיקר תולדותיו, וכל אשר לו ישקיע ויתאמץ להוסיף ולהרבות תולדותיו במצוות ומעשים טובים. וכך כתב מו"ר זקני ע"ה בפיתוחי חותם (במדבר ד"ה ואלה): 'עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים', שהמעשים טובים הם התולדות העיקריים האמיתיים. והיורד לשרשן של דברים יכיר וידע דכן האמת בפועל לא בדמיון, דידוע דכל מצוה שאדם עושה נברא ממנה מלאך אחד, ופשוט דמלאך טוב מאדם. לפיכך הבנים של מעשים טובים מעולים מהבנים הנעשו בפועל.

עיקר תולדות יצחק - עקידתו

על זה הדרך יש לפרש גם מה שנאמר בריש פרשתנו אצל יצחק (בראשית כה יט) 'ואלה תולדות יצחק, וכתוב 'ואלה' בוא"ו המוסיף על ענין ראשון, היינו שבניו הנזכרים בפרשה הם נוספים על עיקר תולדותיו הנזכרים לעיל שהם מעשיו הטובים, כי תחילה מוזכר ענין העקידה שזה היה מעשיו הטובים ועיקר תולדותיו, ועתה מוסיף להזכיר גם את בניו שנולדו לו.

את מעגל קרוביו היותר קרובים מכל קרוב, ולצדק עוד ועוד קרובים כדוגמתם, שהם ורק הם ימשיכו ללוותו תמיד. כשמסגל לעצמו מצוות ומעשים טובים, הם מלווים אותו והולכין לפניו ככתוב (ישעיה נח ח) 'הלך לפניך צדקן כבוד ה' יאספך'. וכן כתיב (תהלים פה יד) 'צדק לפניו יהלך'. וכן 'כי ליות חן הם לראשך' (משלי א ט), ועוד כיוצא באלו, אשר בכלום עולה כי התורה והמצוות הם המלווים לו לאדם להמליץ עליו זכות ולשמרו מכל מיצר בזה ובבא.

הצדיק מבין כי רק המעשים הטובים

הם תולדותיו שילכו עמו תמיד

הוא הדבר שדיברה תורה (בריש פרשת נח) 'אלה תולדות נח נח', וכתב רש"י: ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. ויש לומר בדבריו, כי אמנם יש להם לצדיקים בנים ותולדות, אך הצדיק שם על

וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק (כה יט).

משלו המושלים למה הדבר דומה, הנה לכל אדם ישנם כמה מעגלי קרובים, יש את הידידים, ומהם יש שחבריו הם יותר וקרובים יותר לליבו. וכן יש לו את משפחתו הקרובה ביותר. כאשר נמצא במצוקה יקרא לידידיו ויבקש את עזרתם לחלצו ממצוקה. אך כאשר נקרא למשפט, שם יקרא לאוהביו הקרובים יותר הלא הם חבריו הנאמנים, וככל שיעבור הזמן ימצא עצמו רק עם משפחתו. עד שבסופו של דבר בגמר הדין ימצא עצמו עומד לבדו.

כך בחיי האדם נמצאים סביבו מעגל גדול של ידידים, ובבוא עת פקודתו יבוא ללוותו חבריו הקרובים, ולאחר מכן עוד יזכרו ממנו מעט בני משפחתו. אך לקברו נכנס הוא לבדו ללא אח וקרוב ככל שיהיה. אך מי הם אלו שממשיכים ללוותו הלא הם התורה והמצוות שפעל בימי חייו. הם שהולכים עמו לפני בית דין של מעלה לשמרו ולהצילו מרדת שחת. וכי יש לך קרובים מזה.

על האדם להשכיל זאת בחייו ולהגדיל

יצא לאור ע"י מכון אור לישראלים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראלים

